

אישור לימודים

בתכנית

'לימוד פסיכותרפיה קרוב'

שנה"ל תשפ"ב

זהו אישור כי

המטפל/ת

לימור וינטר קרמר

ת.ז. 057959637

לקח/ה חלק בלימודי המשך בפסיכותרפיה

במסגרת התכנית השנתית של

'לימוד פסיכותרפיה קרוב'

במתכונת אונליין

בהיקף של 40 שעות אקדמיות

מיקוד שנתי: יחסי האוביקט שבחדר: להחיות ולחיות עם המטופל

מועד תחילת הלימודים: 20.10.21

מועד סיום הלימודים: 13.07.22

גילי אגר, פסיכולוגית קלינית, מ.ר. 93599-27

סילבוס לימוד פסיכותרפיה קרוב

לימודי המשך מתקדמים בפסיכותרפיה פסיכואנליטית

מיקוד שנתי 2021-2022: יחסי אובייקט שבחדר

40 שעות לימוד אקדמיות אונליין

(20 שיעורים בני 90 דק')

הזדהות השלכתית - מגילום חווייתי לעיבוד ופרשנות

ד"ר מירב רוט (3 שיעורים)

הפסיכואנליזה הקליניאנית בת-זמננו משתמשת ב"הזדהות השלכתית" כאמצעי חווייתי מרכזי לזיהוי, הבנה, עיבוד, התמרה ופירוש בסיטואציה האנליטית. מושג זה, שבראשיתו הוגדר על ידי קליין כהתרחשות תוך-נפשית, התפתח מאז במסגרת ההבנה שהתינוק משנה (לא רק בפנטסיה הלא מודעת, אלא גם באחר הממשי) את תודעת האם, והמטופל את תודעת המטפל/ת, דרך השלכת עולמו הפנימי הבלתי ניתן לעיכול – בתקווה להשתחרר מן העומס שלו ולתקשר את מצוקותיו הגולמיות. התיאטרון הפנימי של המטופל מתגלם (enacted) ביחסים הנוצרים בין המטופל/ת למטפל/ת. רעיון מהפכני זה הופך את השדה הטיפולי לשדה חווייתי רב עוצמה הדורש התמסרות עמוקה ועיבוד זהיר ואמיץ של המתרחש בין השניים. בקורס הקצר שלנו נתחקה אחר המשמעות התיאורטית של תופעה מסתורית זו, וגם אחר האופן בו אנחנו מזהים אותה כחווייה בזמן-אמת (שהוא למעשה תלכיד זמנים של "העבר בהווה"), משתמשים בה להבנה ומפרשים באמצעותה בשעה הקלינית.

צרות עין בחדר הטיפולים: ביטוייה, השפעתה ואיך עובדים אתה

יעל חנין (3 שיעורים)

"ודאי שצרות-עין היא החטא הנורא ביותר, משום שכל החטאים האחרים הם כנגד מידה אחת טובה בלבד, בעוד שצרות-עין היא כנגד כל המידות הטובות וכנגד כל הטוב." ציטוט של צ'וסר מתוך מלאני קליין, צרות-עין-והכרת-תודה, כתבים נבחרים (2002). לצרות העין [envy] אותה "מפלצת ירוקת העין" שיש להישמר ממנה [שייקספיר, אותלו] יש נוכחות גלויה וסמויה ביחסים הטיפולים. יחסי האובייקט המשתחזרים וקמים לתחייה ביחסי ההעברה וההעברה הנגדית מאפשרים לנו לזהות אותה ולגעת בה בתהליך הטיפולי. "צרות-עין והכרת תודה" (1957) היא עבודתה התיאורטית הגדולה האחרונה של מלאני קליין. עבודה זו דנה בצרות-עין, כרגש וכפנטסיה לא-מודעת שמתבטאת בדחף להרוס את האובייקט הפנימי הטוב, ולכן הינה התכונה האנושית שמעלה את החרדות הקשות ביותר, את הרתיעה הקשה ביותר ואת הגנות האינטנסיביות ביותר.

לצד הדגשים והחידושים התיאורטיים שיש במאמר, קליין נותנת בו גם חלק נרחב לשאלות הטכניות של העבודה הקלינית עם צרות-עין ומביאה דוגמאות קליניות רבות הרלוונטיות לעבודתנו. במפגשי הקורס נקרא קטעים ממאמרה של קליין וכן נקרא את מאמרה של בטי ג'וזף "צרות-עין בחיי היומיום" (1986), לאורם נדון בהיבטיה הקליניים של צרות העין, לרבות בהשפעתה על היחסים הטיפולים ובעבודה עמה.

אהבה וחכמה: האם מפגש עם המימד הרוחני במשנתו של ויניקוט יכול להפוך אותנו למטפלים טובים יותר?

מיקי פטרן (3 שיעורים)

בקורס נפגוש את ויניקוט דרך החזקת ההיבט הרוחני במשנתו: הגות פרדוקסאלית, שמחזיקה התבוננות חכמה על טבע האדם. 'אימהיות' חומלת ואוהבת, שהיא מטאפורה להחזקה פסיכואנליטית, שמאפשרת למטופל חיים יצירתיים מכוח האהבה. תנועה מתמדת של בריאת חוויות מובחנות וממשות, מתוך מרחב פוטנציאלי של העצמי האמיתי. נתייחס אל ההיבט הרוחני של הבודהיזם הטיבטי: פילוסופיה ופסיכולוגיה של חקירת התודעה, שמטפחת קשב לתוך ההווה הפנימית. מהו המימד הרוחני והקשר שלו לנוכחות פסיכואנליטית אימהית? איך טיפוחו מאפשר לנו להיות מטפלים טובים יותר? ואיך הוא מאפשר להשתחרר מקיבעון של עצמי כוזב? להשיב את תנועת הטרנספורמציה הפנימית, מתוך חיבור לאמת סמויה של הווה רחבה, צלולה, שקטה ויודעת, כמו גם לכינון חיבור יצירתי עם מציאות חיצונית? המטפל הויניקוטיאני, כמו האם ששרויה במשוקעות אימהית ראשונה, משהה את נפרדותו המטריאלית ומטפח מימדים רוחניים של אחדות, התמסרות, סבלנות, אהבה ללא תנאי חכמה וחמלה מתוך 'לב נבון'. יכולתו הרגשית – רוחנית לשמור על שקט וחבור לא תגובתי, גם לנוכח גילויי תוקפנות של העצמי השבור של המטופל הסובל, עשויה להשיב מהימנות ואמון בעצמי ובזולת. מקום להיות בו. הבודהיזם יהווה רקע לקריאה מונחית במאמרים של ויניקוט. נתייחס גם לטיפולים של המשתתפים ושל המנחה.

בין וויניקוט ואזורי אסון ומוות נפשי בטיפול

ד"ר עפרה אשל (4 שיעורים)

טראומה היא קריאה או קריאה אילמת לעזרה מתוך מקום של חרדה קשה, אימה, בדידות, חידלון, מוות רגשי. החומר הנפשי הטראומטי לא יכול להיות מודחק אלא הוא דיסוציאטיבי-מנותק או מפוצל, ולכן מהווה לא-מודע שאינו-מודחק, וכולל שני אזורי שונים: אזור הלא-ידוע הדיסוציאטיבי הטראומתי שנותר ברמה של ייצוג חלש או חלקי, והאזור הבלתי-ניתן-לידיעה ולחשיבה, במיוחד מעמקים טראומטיים של אימה והתמוטטות, שם הלא-מודע הלא-מודחק הוא לא-נחוה, לא ניתן-לחשיבה וללא-ייצוג, ולכן מעבר לגבולות רמת הייצוגים וחשיבה-ידיעה (K) בטיפול. בקורס השנה נתמקד באופן שבין כותב על מקומות אלה, במיוחד בכתיבתו המאוחרת, ומדגיש את גודל הקושי והקריטיות שיש בטיפול בשמיעה, בהחייאה, בהתנסות, בחיבור לאימת ה- O

הלא-ניתן-לחשיבה, ובהתמודדות עם העוצמות הרגשיות של קטסטרופה מנטלית. בקורס נתמקד (בקצרה) בדברים שכתב, נחבר אותם לדברים שכתב ויניקוט על התמוטטות מוקדמת, ובמיוחד נחשוב על משמעותה האונטולוגית של נוכחות המטפל והחיבור עד-אחדות (at-one-ment) עם-המטופל בתוך העבודה הקלינית באזורים אלה.

עדות טראומטית כשפה משולבת: מן התיאוריה לקליניקה

פרופ' דנה אמיר (2 שיעורים)

במפגשים נגע במודוסים של עדות טראומטית ובביטוי שלהם בהעברה הנגדית של המטפל. השיעור הראשון יציג את נושא המודוסים הטראומטיים והשפה הטראומטית. השיעור השני יעסוק בנושא הנרטיב החסום והטיפול המדומה. יהיה חיבור בהקשר הזה בין שפת הקורבן ושפת המעוול (מחולל העוול), שגם לה יש מודוסים מגוונים שמעוררים תגובות העברה נגדית בהתאם. השיעורים יתכתבו עם שניים מספריה של פרופ' אמיר: "להעיד על העדים" שיצא בהוצאת מאגנס ב 2018 וספר העיון – "יודוי מסך" – שיצא בהוצאת רסלינג ב 2020.

טיפול תחת אש: מקטסטרופה לצמיחה על-פי ביון

דר' עמית פכלר (4 שיעורים)

כאשר הנפש האנושית נתקלת במידע מטריד במיוחד – למשל, תינוק הפוגש שוב ושוב בהורה שאינו מסוגל לשאת את רגשות הפחד והתלות שלו – היא חווה זאת כאסון פרימיטיבי ועלולה לפתח שגאה כלפי המציאות כולה. ביון מיפה את האופנים שבהם האדם מתמודד, לומד מהחוויה, או בורח מהתמודדות, הורס את היכולת לחשוב ולהרגיש אותה. התמודדות אמיצה מאפשרת טרנספורמציה אישית וצמיחה אישית; בריחה מביאה להלך רוח פסיכוטי. במהלך שעה טיפולית, היכולת לחשוב ולהרגיש עלולה להיות נתונה להתקפה בלתי פוסקת שנועדה להתחמקות מכאב נפשי ומשינוי הנחווה כקטסטרופלי. בעקבות ביון, נציע אפשרויות שהייה במחיצת התקפות כאלה והתמרתן לתהליך התפתחותי טיפולי פורה – למטופל ולמטפל כאחד. משנתו של וילפרד ביון (1897-1979) נחשבת מן הקשות ביותר לפיצוח בפסיכואנליזה. בארבע ההרצאות שיוקדשו למשנתו, נעקוב אחר חידושי הקליניים בתחום יחסי האובייקט תוך עיון בשורשיהם הביוגרפיים והתיאורטיים. נעמוד על השפעתה של מלאני קליין עליו ונדון במושגים כגון הזדהות השלכתית, דינמיקה קבוצתית, מכל/מוכל, התקפות על חיבור, פירוש בלתי-רווי, זיכרון ותשוקה ועוד. בכל הרצאה נציע יישום של רעיונות ביוניאניים בקליניקה בת ימינו.

"רצועת בונוס": מיחסי האובייקט שבחדר - אל הבמה

מפגשים בין תחומיים עם אמנים

פסיכואנליזה - אמנות - יחסי אובייקט

בשנים האחרונות אנו עדים להיווצרם של מרחבים חדשים המשמשים לחקירת הממשק שבין הפסיכואנליזה לבין תחומים אחרים בהם ספרות, אמנות פלסטית, פילוסופיה ואמנויות הבמה.

מתוך הרצון להביא מהחשיבה הזו לתכנית, צפו תלמידי מחזור 2020 במופע "מופעי ההיסטוריה" בסיום קורס בנושא אתיקה, והשתתפו בפאנל פתוח עם היוצרת ועם מרצה הקורס. עבור תלמידי מחזור 2021 רקחנו מפגש שעסק בממשק בין שירי דליה רביקוביץ לתיאורית יחסי אובייקט, בהשתתפות ד"ר מירב רוט, הסופרת דורית רביניאן, והמוסיקאי אבי בללי. בשנה הקרובה בנוסף לשיעורים התיאורטיים, יתקיימו מפגשים בין תחומיים עם אמנים – יוצרים מהשורה הראשונה. האמנים ישתפו באופנים שבהם טיפולים פסיכולוגיים ופסיכואנליטיים שנעזרו בהם, תמכו בתהליכי היצירה וההתפתחות שלהם, וידגימו זאת במפגשים באמצעות פירות יצירתם. *מפגשים אלה יתקיימו מעבר לשעות התכנית הרגילות וללא עלות נוספת לתלמידי התכנית. תאריכים ורשימת משתתפים ימסרו בהמשך.

מפגש סיום

בשיעור יוצג מקרה קליני שינותח משתי נקודות המבט המרכזיות שלמדנו השנה: הגישה הקלייניאנית שתוצג ע"י יעל חנין והגישה הויניקוטיאנית שתוצג ע"י מיקי פטרן.

